

HET IMPRESSIONISME EN FAUVISME IN BELGIE deel I

Jan en Frans Verhas en Charles Hermans

Drie oudere schilders van de zee waren zonder enige twijfel Jan en Frans Verhas evenals Charles Hermans.

Jan en Frans Verhas waren afkomstig uit Dendermonde, Charles Hermans uit Brussel. Jan Verhas verwierf zich te Antwerpen een zekere naam als historie- en portretschilder. In de jaren 1880-1890 verliet Verhas zijn atelier omdat hij een nieuwe belangstelling kreeg voor landschap en zee. Zijn op een spontane wijze neergezette schetsen behoren met die van Rops tot de best geslaagde studies van het Belgisch impressionisme.

Zijn strandgezichten te Heist, waar dames in blauwe rokken en witte voiles in keurige groepjes wandelen, koesterden zich in duizend glinsteringen in de zon van de Belle Epoque. De elegante dames, beschermd door hun parasols, vindt men nog terug in het late werk van Frans Verhals en Charles Hermans.

Deze laatste had zich een reputatie verworven door zeer conventionele genre-taferelen die het moderne leven onder zijn verschillende aspecten uitbeelden, te gaan schilderen.

In Spanje en te Menton schilderde Charles Hermans aardige balkonscènes en landschappen die verlevendigd werden door parelmoerachtige witte en vluchtige nuances. Dat late impressionisme leidde ertoe dat hij uitgenodigd werd als «oudste van de nieuwe leden van La Libre Esthétique» op de salon van 1913 die gewijd was aan impressionistische landschappen uit Zuid-Frankrijk.

de gesluisde atmosfeer van Baseleer

Na een studieperiode aan de Academie van Antwerpen bij de kunstschilder Charles Verlat vertrok de in het jaar 1867 in Antwerpen geboren kunstenaar Richard Baseleer voor een studiereis naar Parijs. Daar kwam hij uiteraard in contact met de grote realistische en impressionistische kunstenaars uit die tijd.

Richard Baseleer kwam fel onder de indruk van het werk van de Franse impressionisten. En eens terug in België besloot ook hij om buiten in de natuur te gaan werken. Aanvankelijk deed hij dat samen met de andere kunstenaars Heymans (1839) en Rosseels (1828). De latere oriëntatie van de respectieve schilders zou hen echter geleidelijk uiteen drijven. Toen hij zo'n 29 jaar oud was besloot Richard Baseleer om zich in Doel te vesti-

Dame op het strand te Heist is een werk van de impressionist Frans Verhas.

gen, een dorpje aan de Beneden-Schelde. Zijn meest geliefde inspiratiebron zou voortaan dat gebied zijn, op de plaats waar de rivier opgaat in de uitgestrekte grijze luchten: de wisselingen van het licht, de vervlietende kleuren, het spel der weerspiegelingen, «de tederheden van de hemel, het water en de vochtige atmosfeer wekken de instincten op van deze uitstekende zeeschilder wiens hele leven een geduldige studie is om de schoonheid van zeekust en haar rivieren te vangen. Dank zij deze ware passie voor het licht dat over het water speelt was Baseleer een

impressionist, of beter gezegd een echte adept van het inheemse impressionisme dat stoelde op Artan en Vogels. De zware vormen en een liefde voor een gesluisde atmosfeer plaatsen de kunst van Baseleer immers buiten het kader van het Franse impressionisme. Daarentegen bracht hij in 1913 van een verblijf in Venetië heel lichte studies mee terug die getuigden van zijn ontroering ten opzichte van de immense, spiegelende watervlakten in de lagune en de kanalen. Het is te betreuren dat Baseleer niet vaker portretten heeft geschilderd, wanneer men ziet

De haven van Oostende geschilderd door Léon De Smet. (Olieverf 62 × 70 cm)

met welk een gevoeligheid hij het portret van zijn vrouw heeft geschilderd, wier silhouet zich losmaakt tegen een wonderlijk impressionistisch strand- en zeebeeld. Baseleer woonde en werkte ook in Knokke, Nieuwpoort en Kalmthout, waar hij naar het landschap terugkeerde. In 1926 werd Baseleer, docent aan het Hoger Instituut voor Schone Kunsten in Antwerpen.

Léon De Smet het impressionisme trouw

Onder de bewoners van Latem zouden slechts Léon De Smet en Guillaume Montobio hun leven lang het impressionisme trouw blijven. Léon De Smet

(Zie volgende pagina)

De Schelde door Richard Baseleer (olieverf 100 × 150 cm)

werd geboren te Gent in 1881, hij was de jongste broer van Gustave De Smet. Léon die vier jaar jonger was dan zijn broer vestigde zich in 1906 in Sint-Martens Latem. Evenals zijn Gentse metgezellen werd hij een aanhanger van het luminisme. Van de hele groep toonde Léon De Smet zich de meest enthousiaste navolger van de in de mode zijnde estetica. Hij was het ook die als eerste de grote successen behaalde. Een heel schare kunstliefhebbers schaarde zich al vlug

achter hem. Hij kon inderdaad makkelijk en zonder problemen alles inpakken, gaande van landschappen, stillevenen tot stadszichten, interieurs en portretten. «Hij is een levendig en zenuwachtig man, heeft een rijke haardos en een hoekig gelaat, hij is onafhankelijk en boertig soms, maar hij verstaat de kunst om te leven als een immer goedgehumeerde kerel die met weinig en met alles tevreden is. Zijn gelaatskleur is helder, helder zijn ook zijn kleren en helder de huizen

waar hij steeds weer zijn keuze op laat vallen», zo beschreef Paul Haesaerts Léon De Smet. Geen schijn van melancholie, altijd was het lente bij hem. Hij bezat een plezierige levensvreugde en dus een palet met altijd vrolijk opbloeiende kleuren.

cw